

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

7.

Emnenr.		Fylke:	Nordland
	Emne nr 6.	Herad:	Bindal
Tilleggsspørsmål nr.		Bygdelag:	Vassbygda
Emne:	Folkelege musikkinstrument .	Gard:	
Oppskr. av:	Ingvald Wærstad	G.nr.	Br.nr.
(adresse):	Lande.		

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Det er ukjent .
2. ukjent .
3. Kan ikke finne hjemmelagede rangler i bruk her .
Jeg har heller ikke fått opplysning om at de har vært i bruk .
4. Her husker jeg fra mine egne guttedager hvad vi brukte for å lage smeller med . Heldigvis er ikke alle de måtene i bruk her . Aa smelle et blad i hånden var vanlig i Helgja, men om det er så vanlig her kan jeg ikke si . Slå sund blåklokker var også brukt . Svepesmell var mine onkler som var travkjørere flinke til å lage . Selv fikk jeg øve mig med svepa som "hundredagskar" på Starum . Sveper har jeg i det hele ikke sett her . Aa legge nøtter i varmen har jeg ofte prøvd som gutt . Ellers var det vanlig å slå av børsenknall . Vi brukte også å legge salongpatroner på fjellet og slå løs med store steiner . Det blev gode smeller . En gang husker jeg at jeg reiste et bord fremfor kula for å se hvor den traff . Det blev bom . Disse to måtene å lage smeller på har jeg ikke hørt brukt her . Vi hadde en gjetergutt på Wærstad som hadde fått tak i en kragpatron og deiset løs på ,men den hadde ikke eksplodert . Vi brukte å skave svovelet av fyr-

stikker og fylle i avskutte salongpatroner og knipe for åpningen og slå til med en kammer og fikk da god smell . Her har det ikke vært vanlig med gevær-eller dynamittskott ved festlige høve . I de senere år kan det ha forekommet dynamitt skot 1. eller 17.mai .

I Helgja var det derimot svært til saluttering når vi gikk barnetog 17.mai . Det samme var tilfelle i bryllup. Nogen slags overtro i forbindelse med denne slautten har jeg ikke kunnet oppspore .

Det eneste kunne da være som gamle Hans Ingebriktsen fortalte om at man skaut i kors gjennom fjøset .

Denne Hans Ingebriktsen var den siste som skjøt bjørn her . Han er død for mange år siden . Jeg skrev ned noen historier han fortalte .

1. Før me e vaks opp var det så mye høld . Farfar trudde fullt og fast på høld . Så passert det en gang han var i naugen . Det var ei ku som var klein . Da han kom dit hadde folk lagt seg . Han gikk da i fjøset og kurerte kua . Derfra gikk han under buret og la sig på en slede . Han var kjent så han fann i sengklede. Då vart det besøk å få . Det vart sjau og alo . Han vart sint og så lova han at hvis det ikkje vart stilt så skulle det bli greier . Han hadde børsa si med og låsa et skot . Då vart det roleg så han fekk sove.

Så passert det en gang at han gikk fra Nordgarden og til Mellomgarden . (Sausgardane i Velfjord).

Då vart hunden der så sint at den ville renne på n. Da tok han en stein og ville kaste på hunden . Men da fekk han et slag over ryggen . Han kom seg så vitt heim . Da blev han liggende klein i mange uker .

Mens han lå klein drømte han at han traff barnevogga

til en høldfamilie .

Så var det en annen gang han gikk fra Nordgarden og heim . Han hadde vært ute og falast og hadde børsa med seg . Så får han se en mann som går nedanfor på nervegen og som går like fort som han . Han kjente han ikkje og stussa på at detan var ein rar fyr . Så gjekk han på skrå og kom bort bakom en høg åkerrein . Farfar la seg då og såg etter n . Da kommer han opp med bare baken . Farfar legger til og skyt på n . Men då vart han løfta fra jorda og kasta et langt stykke . Då vart han liggjande klein att .

Denne Hans Ingebriktsen døde i 1934 . Han var da 79½ år .

Jeg har bare skrevet ned en fortelling til av ham og tar den med om den kan ha interesse .

Den handler om Hølda Sidsel .

Da vi kom til gården Grtheim i Sømna 1916 var det mye fortelling om skrømt i en haug straks nedenfor gården . Det var "Fakskjerringa " som brukte å vise sig . Denne "Fakskjerringa fortalte "Haltepeder" var HøldaSidsel . Ho hadde tre plasser ho brukte å ta inn på når ho fór til kirkestedet Vik . Det var denne haugen og så var det en sten ved Knyk . Hun kom for retten i Brønnøy . Da alle vitnene hadde vært framme bad ho om at ho fekk kalle inn sine vitner og . Det skulle ho få og da de opna døra var det bare hau i hau utover . Jeg kom da til å nevne henne for Hans og han fortalte som følger:

Det var en mann i Damman som het Hans . Han la seg ein dag i høyonna og drakk av en riktig kald vasskjelde . Så rente det over brystet på n . Han vart så dårleg at han vart forliggan . Den tid søkte de ikkje dokter ,

4.

men ho Sidsel var i vellmakta da. Han fekk folk til å reise til ho Sidsel . Då fekk han ei flaske fra henne og så kunne ho fortelle at han hadde lagt seg i barntrauget til en høldfamilie . Han vart god att . Folk vart så sint på ho Sidsel at dei fekk ho på forhør .

Han gammel-Holst på Sømnes skulle gå til fjøset og reterer med noget . Så rent det over ryggen på n med det samme han steg over fjøsdørstokken . Han vart dårleg . Så hadde han folk til ho Sidsel . Da fekk han den grein at han hadde trødd oppi barntrauget med det ~~XXXX~~ same han gikk inn i fjøset . Han fekk ei flaske vatn som ho hadde hatt tre varme steinar oppi . Han vaska seg med det og vart snart god . Da de nu hadde forhør over ho Sidsel , reiste Holst i vei og sa : " Ho Sidsel har kurert meg og mange til . " Ho vart ikkje fastsett .

Lande 2.mai 1952 .

J. Wæretad.